

VAASAN KAUPUNKI
VASA STAD

Sisäministeriö
Kirjaamo
kirjaamo.sm@gov.fi

VN/18970/2024 Alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishanke

Vaasan kaupunki kiittää lausuntopyynnöstä. Hankkeessa on hyvin tunnistettu kuntien rooli alueellisessa varautumisessa: kunnat ovat keskeisiä toimijoita paikallisessa varautumisessa ja valtakunnallisten sekä alueellisten toimenpiteiden toimeenpanossa. Haasteiksi on tunnistettu kuntien saama ohjaus monen eri ministeriön toimesta, tiedonvälityksen ongelmat ja resurssointi.

Maakuntatason yhteistyöryhmät

Vaasan kaupunki puoltaa hankkeen esitystä siitä, että kussakin maakunnassa olisi yksi maakunnallisen varautumisen yhteistyöryhmä, kuten Pohjanmaalla jo on. Selkeyttäisi tilannetta, jos yhteistyöryhmät olisi nimetty yhtenäisesti. Kriisitilanteessa ei ole aikaa varmistaa, että kontaktoi oikeaa tahoa.

Keskeinen hankkeen esittämä periaate on, että valtakunnallisen, varautumisen yhteistyöalueiden ja maakuntatason varautumisen rakenteissa olisi jatkossa yhtenäinen toiminnan runko ja lainsäädäntö. Kuntien osallistuminen ja tehtävät varautumisessa tulee määritellä lain tasolla, siten varmistetaan yhtenäinen ja tehokas varautuminen koko maassa.

On myös tärkeää, että tuleva lainsäädäntö kuitenkin ei olisi liian tiukkaa; alueellisten erityispiirteiden huomioiminen on mahdollistettava, samoin kuin esim. tilannekohtaiset työryhmät.

Hanke esittää, että Lupa- ja valvontavirasto LVV toimisi maakuntatasoisen yhteistyön järjestäjänä/asettajana. Hanke esittää ensisijaisesti mallia B, jossa LVV asettaa yhteistyöryhmät sekä tukee ja yhdenmukaistaa niiden toimintaa. Vaasan kaupunki kannattaa tätä toimintatapaa.

Varautumisen yhteistyöaluetaso

LVV asetusluonnoksen mukaan LVV asettaisi jatkossa jokaiselle varautumisen yhteistyöalueelle alueellisen valmiustoimikunnan. Kunnat osallistuvat maakuntien keskuskaupungin kautta. Perustellusta syystä täydentävä kuntien osallistuminen tulisi myös olla mahdollista. Esimerkiksi pienempien kuntien osallistumismahdollisuus olisi hyvä turvata esimerkiksi yhdellä tai kahdella pienkuntien edustajalla. Tällainen peruste voisi liittyä esim. kokoon, paikallisiin erityispiirteisiin, etäisyyksiin, elinkeinorakenteeseen tai kielijakaumaan.

Tärkeää on, että maakuntatasoisista varautumisen yhteistyöryhmistä olisi riittävä edustus (useampi kuin yksi) alueellisissa valmiustoimikunnissa. Näin muodostuu yhtenäinen toimiva rakenne ja ketju paikallistasolta alue- ja valtakunnan tasolle ja myös takaisin päin.

Valtioneuvostotaso

Hanke toteaa, että valtioneuvoston yhteistyön tavoitteena on tukea alueellisen varautumisen yhteistyötä. Hanke myös ehdottaa alueellisen varautumisen ohjauksen yhteensovittamiseen valtioneuvostotasoista ryhmää. Vaasan kaupunki pitää tärkeänä, että varautumisen yhteistyötä ja toimintaketjua tuetaan ja ohjataan myös valtioneuvoston tasolta.

Lainsäädäntöhanke varautumisen alueellisesta yhteistyöstä ja tilannekuvatoiminnasta

Hanke esittää, että asetetaan erillinen lainsäädäntöhanke valmistelemaan tarvittavat säädösmuutokset tästä otsikkoasiasta. Vaasan kaupunki tukee tätä esitystä ja kantaa huolta ajantasaisen tilannekuvan saamisesta kuntiin.

Kuntien varautumisen yleinen ohjaus ja seuranta

Hanke toteaa, että kuntien varautumisen kehittämisessä keskeinen puute on, ettei kuntien varautumista ohjata, valvota ja yhteensoviteta kokonaisuutena. Kuntien tehtäviä sen sijaan ohjataan usean eri ministeriön toimesta ilman yhteensovittamista ja kunnan toimintakokonaisuuden huomioimista.

Hanke esittää, että valtiovarainministeriölle annettaisiin tehtäväksi myös kuntien varautumisen yleinen ohjaus ja seuranta. Vaasan kaupunki tukee tätä esitystä.

Kansallinen ja alueelliset riskiarviot osaksi varautumisen rakenteita

Hanke toteaa, että kansallinen ja alueelliset riskiarviot ovat keskeinen ja tärkeä osa varautumisen suunnittelua sekä riskeihin perustuvaa harjoitustoimintaa.

On tärkeää, että nämä riskiarviot ovat keskeinen osa varautumisen suuntaamisessa ja näin on Vaasassa jo toimittukin. Mielenkiintoisena nähdään yhteisen riskienhallintajärjestelmän käyttöönotto ja mahdollisuutena sen ulottaminen tulevaisuudessa myös kuntiin. Tässäkin kuitenkin törmätään TL IV -luokan tietojen käsittelyyn.

Alueellisen yhteisen tilannekuvatoiminnan prosessin ja tilannekuvatuotteen määrittely

Hanke esittää, että luodaan yhteiset prosessit alueelliseen tilannekuvatoimintaan ja että määritellään tilannekuvan tietosisältö. Ensivaiheessa painotuksena olisi kehittää varautumisen tilannekuva, joka huomioisi myös alueilla arvioitujen riskien ja toimintaympäristön seurannan sekä ennakointifunktion. Vaasan kaupunki tukee tätä esitystä.

Tilannekuvajärjestelmä

Hanke ehdottaa ensivaiheessa ratkaisuksi yhteisten työtilojen perustamista alueellisen tilannekuvan hallintaan. Vaasan kaupunki pitää myös tärkeänä, että edetään teknisen tilannekuvajärjestelmän kehittämisessä. Mahdollisuuksien mukaan huomioidaan suunnittelussa myös organisaatioiden sisäisen tilannekuvan kokoaminen. Tämä toisi nopeutta ja luotettavuutta tilannekuvan luomiseen.

Kriisitilanteiden alueellinen koordinointi ja johtovastuut

Kriisitilanteissa kriisejä hoidetaan alueellisten ja maakunnallisten yhteistyörakenteiden kautta, siten että sykliä ja fokusta kohdennetaan tarpeen mukaan. Kyseessä on yhteistoiminta eikä johtosuhteisiin ole tarvetta puuttua, kuten hanke toteaa. Tämä on hyvä selkeyden vuoksi todeta.

Salassa pidettävä tieto

Hanke ehdottaa, että selkeintä olisi säätää alueellisen varautumisen yhteistyöstä ja tilannekuvatoiminnasta ja siihen liittyvästä tietojen käsittelystä erillisessä omassa erityislaissa. Sen perusteella alueellisen ja maakunnallisen varautumisen yhteistyön puitteissa viranomaiset voisivat luovuttaa välttämättömiä ja salassa pidettäviä tietoja kunnille, yrityksille, kirkolle tai kolmannelle sektorille.

Vaasan kaupunki kannattaa vahvasti tätä esitystä ja pitää sitä välttämättömänä ja siksi kiirehtii erillislain säätämistä. Se tukisi myös esimerkiksi toimitilaturvallisuuden kehittämistä, kun olisi säännelty turvaluokitellun aineiston käsittelyoikeudesta. Tämä puolestaan voisi myötävaikuttaa kuntien mahdollisuuteen päästä turvallisuus selvitysten piiriin.

Varautumisen resurssit

Hankkeen mukaan nyt esitettyjen kehittämistoimenpiteiden kustannusvaikutukset ovat maltillisia. Keskuskaupungeissa varautumisen tehtävät lisääntyisivät. Kuntien varautumisen resurssit tulee huomioida julkisen talouden suunnitelmassa ja vuosittaisissa talousarvioissa.

Vaasassa 13.11.2025

Jari Karjalainen
Konserniohjauksen toimialajohtaja

Päivi Saukkoranta
Valmius- ja turvallisuuspäällikkö